

Decernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 111

Maribor, torek 15. maja 1928

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifi

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Aktualni problemi Slovenske Krajine

VELIKI GOSPODARSKI PROBLEMI ČAKAJO REŠITVE.

Prekmurci Slovenci nimajo svoje politične zgodovine. Pod madžarskim režimom so bili državljanji zadnje vrste, brez vsakršnih narodnih, političnih in kulturnih pravic, ob času raznih volitev samo glasovalna mašina za razne madžarske grofe, ki so plačali glasove. Zato je naravno, da je našel prevrat Slovensko Krajino v političnem pogledu nepripravljeno, ker narod tam ni imel prosvetiteljev ter narodnih političnih, kulturnih in gospodarskih delavcev. Edino Klekl je izdajal časopis v svoji prekmurški slovenščini in po prevratu se je SLS s pomočjo njega kot duhovnika kot prva slovenska stranka vrgla na Prekmurje in ga hotela zavojevati. Večji del naroda je edino radi Kleklove res popularne osebnosti šel z njim vred tudi v vrste SLS. Toda le prekmalu se je izkazalo, da je SLS prenesla v Prekmurje s te strani Mure tudi vse svoje slabosti: veliko obljubljanja, veliko hujskarije, a le malo pozitivnega, ustvarjalnega dela. To uvideva v svojih svetlih trenutkih tudi že Klekl sam, ki se je napram mnogim osebam že ponovno izrazil, da ni zadovoljen s politiko svoje stranke in zlasti ne s politiko svojega kluba v narodni skupščini, glede katerega je že ponovno izjavil, da nima smisla za potrebe Prekmurja. Toda g. Klekl seveda ne izvaja logičnih konsekvenc. Naravno, saj je celo sam v narodni skupščini izjavil, da je tudi v politiki njegov najvišji zapovednik njegov škof.

Tako se je moglo zgoditi, da je SLS pač sinala med politično neuki narod v Prekmurju cele koše blestečih obljub, od katerih pa do danes še nobena ni izpolnjena. Naj tukaj samo spomnimo na obljube SLS glede izenačenja davkov, glede pravične razdelitve agrarne zemlje, glede regulacije Mure, glede prepovedi izsekavanja šum, glede službovanja naših vojakov v južnih krajih, glede pravice sajenja tobaka itd. Vse te stvari smo vedno čitali ob raznih volitvah na lepkih g. Klekla.

SDS je pričela s svojim delom v Prekmurju tudi kmalu po prevratu, seveda le v skromnem obsegu, mirno in stvarno. Njeno delo se je omejevalo v prvih letih na to, da je pomagala dvigati nacionalno zavest. Brez hrupa je organizirala tekem let znatno število tamošnjega naroda v svojih vrstah. Nikdar pa ni dajala praznih obljub, ampak se je stalno brigala predvsem za gospodarske potrebe naroda: Omenimo tu, da je predvsem njena zasluga, da se je zgradila železnica iz Murske Sobotice do Ormoža, da so se uredile razne obmejne težave, da se je kolikor toliko začelo urejati tudi vprašanje agrarne reforme itd.

Padičeva stranka je prišla v Prekmurje s prevelikim pompom in s preveliko sistematičnega dela na organizaciji naroda in na nospoševanju gospodarskih potreb. Zato se je tudi zgodilo, kar se je moralo zgoditi, da je ogromna večina politično nečolane mase, ki je iskala oslonca v političnem življenju zdaj tu zdaj tam, pri zadnjih volitvah zopet nasledila novim demagogom iz radikalne stran-

ke, ki so v svojih obljubah pač nadlicitali radičevce in tudi SLS.

Ijedeljska zborovanja v Prekmurju so pokazala, da prihaja počasi, vendar sigurno iztreznjenje tudi med Slovence v Prekmurju. Danes se vidijo obrisi dejstva, da nastajata v Slovenski Krajini dva politična tabora: na eni strani SLS, na drugi strani Kmečko-demokratska koalicija. V teh dveh političnih taborih se bo v bodoče izživljalo politično življenje Prekmurja, dočim se bo izkazalo, da so vsi drugi politični pojavi bili samo efemerni, samo muhe enodnevnice in da bodo propadli.

Nedeljska zborovanja, zlasti tudi sreski občni zbor SDS v Dol. Lendavi, pa so nam obenem na široko odprla vse one probleme, ki so v življenju Prekmurja danes bolj nego kdaj aktualni.

Videli smo na stotine Prekmurcev ki odhajajo iz svoje domovine, ker nimajo ne zemlje ne dela. Na drugi strani pa vidimo, da vrašanje veleposesniške zemlje še vedno ni rešeno, da so tukaj še vedno razni vplivi, ki hočejo lastnikom veleposestev pustiti prekomerne množine zemlje, na kateri bi lahko živele stotine domačega naroda.

Videli smo na drugi strani, da so ogrožene od Mure cele vasi, katerim preti nevarnost, da danes ali jutri enostavno izginejo v valovih Mure, ako bo zopet prišel hud naval vode. Imate tu Benico, mlado slovensko kolonijo, imate slovenske vasi Bištrice in druge. Regulacija Mure že stokrat obljubljena, še vedno čaka rešitve, dasi so bili že ponovno v državnih proračunih določeni tozadovni krediti.

Na šumah in lesu nekoč tako bogato Prekmurje postaja v tem pogledu vedno siromašnejše in obstoja nevarnost, da bodo morali Prekmurci lepega dne uvažati drva za kurjavo iz drugih pokrajin, ker se v Prekmurju proti vsem naravnim zakonom in v nasprotju z gospodarskimi potrebami pokrajine šume izselavajo in eksplodirajo od raznih spekulantov. — Klerikalci pač v svojem časopisju govorijo o potrebi prepovedi izsekavanja, njihovi poslanci v Beogradu pa že dve leti, odkar je stranka v vladi, niso v tem pogledu niti s prstom ganili.

Vprašanje prezadolženja kmetij ni aktualno samo v Srbiji, ampak zlasti tudi v naši Slovenski Krajini. Židji in madžarski denarni zavodi še danes izsesavajo narod z 20 do 30% obrestmi za posojila. Ustanovilo se je pač nekaj novih slovenskih denarnih zavodov, ki pa so nezadostni, da bi mogli ustreči vsem potrebam. Vprašanje cenjenih kreditov za prekmurške kmete je skrajno nereče.

Ceste propadajo. Kakor so bile v prejšnjih časih prekmurške ceste vzorne, tako danes vidimo njih neprestano žalostno propadanje. Že bo menda pol leta, kar je bilo v oblastni skupščini sklenjeno, da se imajo v Prekmurju izvoliti posebni cestni odbori, ki bodo vzeli v roke vprašanje cest. Toda še danes je vse po starem in še vedno nimamo kompetentne korporacije, ki bi se brigale za ta-

Obtoženi bivši minister pravde

BIVŠI MINISTER PRAVDE DR. SUBOTIČ IN IMENOVANJE PREDSEDNIKA KASACIJSKEGA SODIŠČA V BEOGRADU.

BEAORAD, 15. maja. Na današnji seji narodne skupščine je opozicija popolnoma nepričakovano vložila obtožbo proti bivšemu ministru pravde dr. Dušanu Subotiču in spravila s tem vlado v veliko zadrego. Vlada je namreč ravno danes nameravala odgoditi sejo skupščine do konca majnika, v smislu zakona o ministrski odgovornosti pa mora priti vsaka obtožba proti ministrom najkasneje v 14 dneh na dnevni red narodne skupščine.

Današnja seja se je pričela ob 10. dopoldne. Pred prehodom na dnevni red so bili objavljeni sklepi ministrskega sveta glede znižanja uvoznih carin na razne potrebnosti, med drugimi na žveplo in motorne dele tramvajskih vozov.

Posl. Juraj Demetrovič je vložil nujen predlog glede ukinitve dohodnine. Trgovinski minister dr. Spaho, je sporočil, da bo odgovoril na interpelacijo posl. Petrejane glede konkurza Slavenske banke, čim bo zbral potrebne podatke.

Nato je predsednik prečital besedilo obtožnice, ki so jo vložili poslanci Kmečko-demokratske koalicije proti bivšemu ministru pravde dr. Subotiču, v kateri se navaja, da je dr. Subotič kot minister pravde v nasprotju z zakonskimi predpisi pustil nad eno leto nezasedeno mesto predsednika kasacijskega sodišča v Beogradu, da je po svoji demisiji lahko zopet sam zasedel to mesto. To je dokaz, da je zasledoval pri tem osebne koristi in

se je zato pregrešil zoper čl. 1 zakona o ministrski odgovornosti in zoper čl. 23 zakona o sodnikih.

Predsednik narodne skupščine je izjavil, da bo stavljal obtožbo v zakonitem roku na dnevni red.

Posl. dr. Milan Kostić je vložil nujen predlog glede povečanja kreditov za pravosodje v prečanskih krajih. V utemeljevanju je naglašal, da zastaja pri sodiških delo, ker je bila radi pomanjkanja kreditov izvedena redukcija pomožnega osebja.

Minister pravde, dr. Vujičić je izjavil, da ta predlog sprejme in bo zahteval naknadno 2 milijona za prečanska sodišča, da nastavijo potrebno število dnevničarjev in zvančnikov.

Nato je prišel v razpravo nujen predlog posl. Drlijače, ki zahteva, da naj vlada ne preganja dobrovoljcev s posestva grofa Karacsonyja v Banatu, kjer so bili svoječasno kolonizirani. Predlog je podpiral tudi poslanec Čeda Kokanović, nakar je minister za agrarno reformo izjavil, da sprejme predlog.

Vprašanje odgoditve zasedanja narodne skupščine dopoldne še ni bilo rešeno. Domneva pa se, da je z vložitvijo obtožbe proti dr. Subotiču vladni načrt, da se odgodi skupščina do konca meseca, že padel v vodo in da bo skupščina odgodena le za nekaj dni, kar pa je nujno potrebno, ker vlada ni ničesar pripravila za skupščino.

Francoska vlada in povratak princa Karla v Pariz

PARIZ, 15. maja. Iz vladnih krogov se poroča, da je francoska vlada pripravljena dovoliti bivšemu rumunskemu prestolonasledniku princu Karlu povratak v Francijo, vendar pa samo pod pogojem, da se odpove vsakemu političnemu delovanju in propagandi ter da se naseli v določenem kraju, ki ga brez dovoljenja vlade ne sme zapustiti. »Echo de Paris« piše, da so pogoji vlade popolnoma upravičeni, ker je znano, da je princ Karlo za časa zadnjega bivanja v Parizu vzdrževal zveze s sovjetskim poslaništvom in te zveze še vedno obstojajo.

Nobilov polet na Severni tečaj odgođen

KINGSBAY, 15. maja. Za včeraj napovedani start generala Nobila je bil radi silnih snežnih viharjev zopet preložen. Ni še znano, kedar bo mogel general Nobile nadaljevati polet na Severni tečaj.

mošnje ceste. In vendar, koliko lepih in sladkih besed s strani večine mariborske oblastne skupščine ste slišali že ponovno zlasti za Prekmurje. Prekmurci sami pa danes že vidijo in čutijo, da jih tudi mariborska oblastna samouprava zapostavlja in je značilno, da je Kleklov list »Novine« objavil že oster napad na klerikalne oblastne poslance.

Je še tu cela vrsta aktualnih vprašanj našega Prekmurja: zaposlenje prekmurškega delavstva pri javnih delih, agrarne operacije, zaščita izse-

Bolezen dr. Stresemanna

BERLIN, 15. maja. Nemški zunanji minister dr. Stresemann je tako resno zbolel, da še tri dni ni ničesar zavžil in je zato telesno zelo oslabil. Zdravniki sicer izjavljajo, da za enkrat še ni nevarnosti za njegovo življenje, vendar se stanje lahko naglo izpremeni v katastrofo. Radi dr. Stresemannove bolezni odpade njegov za prihodnji teden napovedani sestanek z dr. Benešem, ki sicer pride v Berlin, sestaj pa se bo z dr. Marxom, ki je radi Stresemannove bolezni že prekinil svoj dopust in se vrne danes v Berlin.

Potegnil ga je.

Janezek: »Papači, sedaj pa ne sedim več v zadnji klopi!«
Papanu se razvedri obraz in stisne sinčku dinar: »To je lepo od tebe! Kako pa je to pravzaprav prišlo?«
Janezek: »Zadnje klopi namreč sedaj pleskajo...«

ljencev in sezonskih delavcev, vprašanje prekmurške gimnazije, ki naj vzgoji domače uradništvo, vprašanje okrožnega sodišča in še mnogo drugega.

Kmečko-demokratska koalicija bo tekom prihodnjih mesecev posvetila vsem tem vprašanjem podvojeno pozornost, to tembolj, ker je danes očitno, da je SLS, ki se je trkala na prsa kot edina zastopnica tudi prekmurških Slovencev, pozabila na ta narod.

